

Otevřený dopis

Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M.
předseda vlády České republiky

Vážený pane premiére,

obracíme se na Vás jako starostové a volení zástupci obcí Křivoklátska, které spojuje nesouhlas s dosavadním postupem Ministerstva životního prostředí ČR (dále jen MŽP) ve věci uvažovaného národního parku Křivoklátsko. Způsob, který MŽP zvolilo, pokládáme hned z několika důvodů za přinejmenším problematický. V první řadě jde o věc procedury a oprávnění, dále otázku motivace a nakonec také odbornosti a kredibility. V následujícím textu vysvětlíme, proč je postup MŽP pro obce Křivoklátska nepřijatelný.

Věc procedury je nahlížena podle uveřejněného harmonogramu ve fázích – příprava záměru vyhlášení národního parku včetně nezbytných podkladů, oznámení záměru s navazující lhůtou pro podávání námitek, dále prvoinstanční rozhodnutí o námitkách a následné schvalování vládou, na které by měl navazovat standardní legislativní proces, tedy schvalování oběma komorami parlamentu. Harmonogram navržený MŽP vlastně zužuje proces vzniku národního parku na řízení podle správního řádu a následný legislativní proces. MŽP tak hrubě zanedbává fázi „projektu“, která kromě samotné definice předmětu návrhu ve smyslu hranic, vnitřního členění, charakteru jednotlivých územních celků a částí, interakčních a infrastrukturálních prvků s přesahem do ochranného pásma, musí obsahovat také jasná pravidla a regulativy užívání území. Přestože se uvažovaný záměr týká převážně přírodních ploch, je zároveň trvale urbanizovaným správním územím jednotlivých obcí. Proto musí být již ve fázi koncepce záměr koordinován a podroben odborným oponenturám dotčených státních, krajských, obecních a soukromých subjektů v území. Samotné správní řízení nemůže proces koordinace v žádném případě nahradit.

Otázka oprávnění a mandátu k výše uvedenému postupu je rovněž problematická. Jak jsme uvedli výše, není pochyb o tom, že úvahy o zřízení národního parku pracují s územím, které není čistě přírodní. Naopak. Vysoká míra urbanizace území se projevuje přítomností zastavěných ploch a hospodářsky využívaných zemědělských a lesních ploch. Všechny tyto plochy včetně zvláště chráněných maloplošných území jsou fragmentovány hustou sítí silnic a cest celkové délky v řádu stovek kilometrů, trasami vysokého a velmi vysokého napětí, a také přistávacím koridorem RWY 24 na letišti Václava Havla v Praze-Ruzyni. Spolu s přirozenou dominantou říční nivy Berounky můžeme shrnout, že se jedná o území mimořádně přírodně bohaté, ovšem nijak se nevymykající z působnosti zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu. V otázce, zda tomu tak skutečně je, se klíčovým jeví fakt, že moment vyhlášení národního parku představuje **změnu ve využití území**, která má kromě nejistých, dlouhodobých, a pouze spekulativně pozitivních dopadů na přírodu také naopak zcela jisté, okamžité a namnoze negativní dopady na území obcí, uvažovanou změnou přímo i nepřímo dotčených. Konkrétně se jedná zejména o kapacity, strukturu a existenci všech prvků dopravní a inženýrské infrastruktury, na nichž je život obyvatel regionu bezprostředně závislý. Jedná se však také o změnu v oblasti územního rozvoje, demografie, vodního hospodářství, zemědělství, lesnictví, myslivosti, samozřejmě turismu a v neposlední řadě kulturního dědictví. Jak z uvedeného vyplývá, představuje vznik národního parku komplexní problematiku, která zdaleka překračuje kompetenci a odbornost resortu životního prostředí, jakkoli můžeme jeho roli v celém procesu chápat jako iniciační a nezastupitelnou. Z hlediska platné legislativy, ale i standardizovaných postupů a mechanismů, které musí každý občan naší země splnit při návrhu změny ve využití území na libovolně velkém pozemku, pokládáme za logické, že návrhu na vyhlášení národního parku předchází zpracování dokumentace

Otevřený dopis

oprávněnou osobou, a tato dokumentace je dále předmětem koordinačních jednání s dotčenými orgány státní správy a dalšími subjekty, včetně krajských a obecních samospráv. Teprve takto zkoordinovaný čistopis dokumentace by měl být podkladem pro zapracování do Zásad územního rozvoje na úrovni Krajů a teprve potom může obstát jako předmět návrhu na vyhlášení národního parku ve správním řízení a následném legislativním procesu. Postup a harmonogram zvolený MŽP směřuje naopak k jedinému účinku – neefektivnímu správnímu řízení nad nekvalitně připraveným materiálem, které v podstatě znemožní legislativní proces.

Motivací navrhovatelů parku je lepší ochrana přírody. Teprve když jsou v diskusi donuceni vysvětlit, v čem konkrétně má být lepší, přichází s vysvětlením, že Lesy ČR jsou „ze zákona“ orientovány na zisk. Díky tomu nemohou hospodařit citlivěji, jak by si ochrana přírody představovala, a proto je třeba vyjmout jádrovou oblast Křivoklátska ze správy Lesů ČR a zřídit zde národní park. Nejsme žádným arbitrem práce Lesů ČR, ale stačí si přečíst lesní zákon č. 289/1995 Sb., aby bylo zřejmé, že chce-li stát v konkrétním lese hospodařit citlivěji, než v lesích kategorie „hospodářské“, je zcela v jeho kompetenci zařadit např. z důvodu zachování biodiverzity nebo jiného veřejného zájmu tento konkrétní les do kategorie lesa „zvláštního určení“. O zařazení lesů do kategorie lesů zvláštního určení rozhoduje orgán státní správy lesů na návrh vlastníka lesa nebo z vlastního podnětu. K lepší ochraně přírody nepotřebujeme nový zákon o národním parku Křivoklátsko, potřebujeme, aby stát ve státní ochraně přírody a ve státních lesích postupoval ve státním zájmu podle platných zákonů a nezatěžoval ani kraje, ani obce, ani daňové poplatníky účelovými projekty. Nezapomínejme, co je smyslem současné ochrany území Křivoklátska jako Biosférické rezervace UNESCO se zkratkou MaB – anglicky Man and the Biosphere neboli Člověk a biosféra – je to **způsob hospodaření, péče o krajinu a zachování kulturních a společenských hodnot**. Člověk zde není chápán jako turista nebo ochránce přírody, ale jako obyvatel se svými každodenními aktivitami včetně udržitelného hospodaření a využívání přírodních zdrojů. Program UNESCO zde vyslovuje respekt k místním obyvatelům a přiznává jim roli „strážců“ biosférické rezervace, kteří využívají a chrání její hodnoty. Není pochyb o tom, že za více než čtyřicet let existence biosférické rezervace Křivoklátsko zde máme v jejich obyvatelích už druhou generaci takových strážců, kteří svými životy naplňují filozofii MaB.

Národní park je v neposlední řadě také věcí odbornou. Jak jsme uvedli výše, jde však o mnohem širší komplex odborností než izolovanou ochranu přírody. Resort životního prostředí by zde měl vystupovat v roli iniciátora, případně moderátora diskuse, po odborné stránce však postrádá kompetenci k roli zpracovatele návrhu – tu má podle platné legislativy autorizovaný architekt. Zpracovatel návrhu musí mít samozřejmě k dispozici celý tým dalších autorizovaných osob se specializací pro jednotlivé obory, a to včetně osoby s oprávněním ke zpracování dokumentace podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. Návrh zatím nikdo neviděl, ale jelikož jsou v ministerském harmonogramu na jeho pořízení vyhrazeny tři měsíce, lze téměř s jistotou říci, že neobsahuje nic z uvedených náležitostí, ani hodnocení vlivu na životní prostředí! Jakoby vše, co přichází z prostoru profesionální ochrany přírody a krajiny, respektive resortu životního prostředí, bylo pro přírodu a krajinu automaticky dobré. Je kuriózní, když MŽP svým jednáním samo nedodržuje znění zákona č. 100/2001 Sb., který v § 10a, odst. 1), písm. a) jako předmět posuzování vlivů na životní prostředí uvádí: *„koncepce, které stanoví rámeček pro budoucí povolení záměrů uvedených v příloze č. 1, zpracovávané v oblasti zemědělství, lesního hospodářství, myslivosti, rybářství, nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami, energetiky, průmyslu, dopravy, odpadového hospodářství, telekomunikací, cestovního ruchu, územního plánování, regionálního rozvoje a životního prostředí včetně ochrany přírody, a dále koncepce, u kterých podle stanoviska orgánu ochrany přírody nelze vyloučit významný vliv na předmět ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti podle zákona o ochraně přírody a krajiny; tyto koncepce podléhají posuzování vždy.“*

Otevřený dopis

Nakonec se chceme věnovat kredibilitě Ministerstva životního prostředí. Tato otázka souvisí jednak s reálnými zákonnými mantinely a současně s reálným stavem a schopnostmi systému uvnitř resortu v jeho každodenní podobě. Je obecně známou skutečností, že správa naší republiky trpí přebujelým resortismem, který se mimo jiné projevuje v nekonečných střetech zemědělství a životního prostředí. Záměru současné vlády sladit zájmy obou resortů, případně je zásadněji reformovat, jsme již dříve vyslovili jasnou podporu. Jsme přesvědčeni, že zdaleka nejučinnější pomocí přírodě a životnímu prostředí by namísto problematického vyhlašování národních parků za nevyjasněných kompetencí a odpovědnosti, byla právě taková reforma, která zajistí systematickou kontinuitu péče v území bez ohledu na to, která složka státního aparátu nad ním „uchvátí“ moc. Představu svěřeni veškerých rozhodovacích pravomocí nad jádrovým územím Křivoklátska do rukou subjektu, jehož nefunkční systém činnosti a absolutní selhání na několika úrovních řízení provází řadu smutných událostí v naší přírodě a krajině, takovou představu si jako starostové obcí zakazujeme.

Vážený pane premiére, tímto otevřeným dopisem, navazujícím na naši Velikonoční výzvu, Vám přinášíme argumenty, které Vám mohou pomoci objektivně zhodnotit aktuální záměr vyhlášení Národního parku Křivoklátsko a zabránit fatálním škodám ve společnosti. Vyhlášením záměru v dané situaci byste:

- 1) připustil regulérní řízení nad návrhem, který nesplňuje elementární požadavky dle platné legislativy,
- 2) dal průchod myšlenkovým pochodům, které demonizují jeden veřejný zájem na úkor ostatních bez ohledu na dopady,
- 3) legitimizoval proces eliminující veřejnou debatu o návrhu,
- 4) dopustil realizaci záměru proti vůli obyvatel Křivoklátska,
- 5) posvětil likvidaci lesního hospodáře jako nositele kulturního bohatství Křivoklátska.

Jsme přesvědčeni, že záměr vyhlášení národního parku na Křivoklátsku je omylem a má být zcela zastaven. Pokud s námi toto přesvědčení nesdílíte, žádáme Vás, abyste se vahou svého mandátu a autority zasadil o změnu v harmonogramu a struktuře tohoto projektu tak, aby obce měly šanci být aktivními účastníky dialogu o tom, co se jich bytostně týká.

Dne 25. května 2022

Podepsaní starostové a zástupci obcí Křivoklátska

Lukáš Kocman, starosta obce Běleč

Iveta Kohoutová, starostka obce Karlova Ves

Petr Jirka, starosta obce Broumy

Ing. Jiří Zikmund, starosta obce Branov

Bc. Andrea Pavlisová, starostka obec Bzová

Ing. Zdeněk Steiner, zastupitel obce Chyňava

Ing. František Hájek, starosta obce Čilá

Petr Boháček, starosta obce Horní Bezděkov

Radek Hlaváček, starosta obce Hracholusky

Otevřený dopis

Mgr. Václav Krůta, starosta obce Hřebečnínky

František Čermák, starosta obce Hředle

Pavel Hubený, starosta obce Hudlice

Libuše Vokounová, starostka městyse Křivoklát

Věra Nedvědová, starostka obce Lhota

Radek Kovanda, DiS., starosta obce Líšná

Jan Kuna, starosta obce Malé Kyšice

Jaroslav Jirásek, starosta obce Městečko

Pavel Hučko, místostarosta obce Nižbor

Jitka Vydrová, starostka obce Nezabudice

Dagmar Vlachová, starostka obce Nový Jáchymov

Milan Ineman, starosta obce Ostrovec-Lhotka

Josef Šinkner, starosta obce Otročiněves

Miroslav Macák, starosta městyse Pavlíkov

Luboš Souček, starosta obce Podmokly

Ing. Alena Klobásová, starostka obce Pustověty

Bc. Pavlína Plimlová, MBA, MA, DiS., starostka obce Račice

Mgr. Tomáš Vostatek, starosta obce Rostoky

Štěpánka Říhová, starostka obce Skryje

Ing. Milan Anýž, starosta obce Svatá

Ing. Iveta Koulová, starostka města Unhošť

František Závora, starosta obce Všetaty

Ing. Jiří Těhan, starosta obce Zbečno

Václav Valenta, starosta obce Železná

Ing. Petr Melichar, starosta obce Žilina